

Guia pedagògica

Parlem Amb Defensores:

dret a la pau

Entrevista a **Emma Pritchard**,
coordinadora de la xarxa de joves
IPB Youth Network i activista per la pau

Guia
pedagògica
Parlem Amb
Defensores:
dret a la pau
Setembre 2024

Direcció de Serveis de
Drets Humans, Justícia
Global i Cooperació
Internacional

Ajuntament
de Barcelona

Copyright

©Ajuntament de Barcelona, 2024

Avís legal

Tots els drets reservats. No es permet la reproducció total ni parcial de les imatges o textos d'aquesta publicació sense prèvia autorització.

Títol

Guia Pedagògica Parlem Amb Defensores: dret a la pau

Redacció

Centre de Recursos en Drets Humans

Direcció de Serveis de Drets Humans, Justícia Global i Cooperació Internacional
Àrea de Drets Socials, Salut, Cooperació i Comunitat

Índex

1.	Introducció	4
2.	Qui són i què fan les persones defensores dels drets humans?	5
2.1.	Antecedentes	5
2.2.	Tots els drets per a totes les persones	7
2.3.	A tot arreu els drets són imprescindibles	7
2.4.	Poden incidir a nivell internacional, regional, nacional i local	8
2.5.	Fan visibles les violacions dels drets humans i les denuncien	9
2.6.	Suport a les persones afectades per les violacions dels drets humans	9
2.7.	Accions per tal de garantir la rendició de comptes i la fi de la impunitat	10
2.8.	Activistes i defensores	10
3.	Dret a la pau	11
4.	Bibliografia	14

1 Introducció

Aquest és un material pedagògic dirigit al professorat de secundària perquè pugui treballar a l'aula activitats dirigides a fer reflexionar sobre qui són les persones defensores dels drets humans, quina és la seva tasca i per què la seva acció és important per promoure, protegir i garantir els drets humans. A més, a través de la tasca de les defensores, la guia invita a prendre consciència i apropar l'alumnat a la realitat dels drets humans en l'entorn més proper.

Aquesta guia també incideix en la presa de consciència de cara a l'alumnat, en el sentit que l'acció de defensar els drets humans és una pràctica que es pot assumir en qualsevol àmbit, com l'educatiu, i des de la mateixa joventut. És a dir, l'alumnat pot ser defensor dels drets humans mitjançant la prevenció a l'escola per evitar la vulneració de drets. Per fer-ho, es visionen entrevistes audiovisuals realitzades a les defensores i a partir d'aquestes entrevistes, es despleguen activitats participatives dins de l'aula.

En el primer capítol, com a informació transversal i general, el professorat trobarà contingut sobre qui són i què fan les persones defensores dels drets humans. Aquest contingut està redactat de manera clara i senzilla per comprendre la rellevància de les defensores i el seu rol a la societat.

En la segona part, hi ha una fitxa temàtica amb propostes d'activitats i dinàmiques per treballar a l'aula a partir d'una entrevista a una persona defensora. "Parlem amb defensores" és un projecte divulgatiu del CRDH i hi podreu trobar diverses entrevistes sobre temàtiques diferents amb les guies pedagògiques corresponents.

Si el professorat considera necessari que es faci un acompanyament pedagògic de l'aplicació de la guia, es pot comunicar amb: crdh.formacio@bcn.cat

Els objectius d'aquesta guia són:

- Prendre consciència sobre els drets humans i la necessitat de garantir-ne la promoció, protecció i defensa.
- Promoure la presa de consciència sobre què significa ser persona defensora dels drets humans.
- Motivar el reconeixement del rol de les defensores en la promoció, defensa i protecció dels drets humans en l'àmbit local, nacional i internacional.
- Conèixer els drets humans a través de la feina que fan les persones defensores.
- Motivar i ajudar l'alumnat per identificar com també pot defensar els drets.

2 Qui són i què fan les persones defensores dels drets humans?

2.1 Antecedents

Totes les persones volen viure en pau, harmonia i amb condicions de vida dignes, i sembla que aquesta realitat triga a venir. Molt sovint, els éssers humans ignoren el fet que la comunitat internacional va establir drets universals després de la Segona Guerra Mundial, de manera que tots els països que van formar part d'aquesta iniciativa, sense excepcions, puguin viure en pau, harmonia i amb benestar. Aquests drets estan reconeguts a la Declaració Universal de Drets Humans (1948), així com a convencions internacionals que són vinculants per als Estats que les ratifiquen. Aquestes lleis són principis legals i ètics sobre els quals es poden basar les lleis de qualsevol Estat i que poden servir com a norma de referència per a les actituds i conductes de tothom. A més, els Estats es van comprometre a garantir, protegir i promoure aquests drets, perquè totes les persones tenen drets humans pel fet de ser éssers humans.

A mesura que passaven els anys, des de la societat civil, grups de persones i organitzacions van començar a defensar els drets humans quan tenien constància que no s'estaven respectant, garantint ni protegint. Així, doncs, el 8 de març de 1999 es va aprovar la Declaració sobre el dret i el deure dels individus, els grups i les institucions de promoure i protegir els drets humans i les llibertats fonamentals universalment reconeguts. En aquesta declaració podem trobar una definició de defensores i defensors dels drets humans en l'article 1, en què s'afirma que:

“Tota persona té dret, individualment o col·lectivament, a promoure i procurar la protecció i realització dels drets humans i les llibertats fonamentals en els plànols nacional i internacional.”

Qui defensa els drets humans són persones, grups i organitzacions de la societat que promouen i protegeixen els drets humans i les llibertats fonamentals reconeguts universalment. Aquestes persones impulsen la promoció i la protecció dels drets civils i polítics, així com la promoció, la protecció i la realització dels drets econòmics, socials i culturals. Així mateix, les persones defensores dels drets humans promouen i protegeixen els drets col·lectius i dels pobles, com la defensa de la terra i el territori en el cas de les comunitats indígenes. Les

persones defensores dels drets humans són activistes, és a dir, actuen i exerceixen accions en favor del respecte, protecció i garantia dels drets humans per a totes les persones. La definició no inclou les persones o grups que cometin actes violents o propaguin la violència.

Amenaces per a les defensores de drets humans

En el context actual, les persones defensores de drets humans, tot i la importància de la seva tasca, veuen com l'exercici de la defensa dels drets humans continua sent una de les activitats més desafiantes i, en alguns països, perilloses per a les seves vides. Moltes vegades, la defensa dels drets humans es caracteritza per desenvolupar-se sota un clima advers, on denunciar les violacions dels drets significa rebre amenaces i, fins i tot, perdre la vida.

Per aquest motiu, i a causa del context desafiant que viuen les persones defensores per dur a terme la seva feina, la Unió Europea elabora unes “Directrius de la Unió Europea sobre les Persones Defensores dels Drets Humans” en coherència amb la seva feina per intensificar els esforços encaminats a fomentar i estimular el respecte del dret a defensar els drets humans.

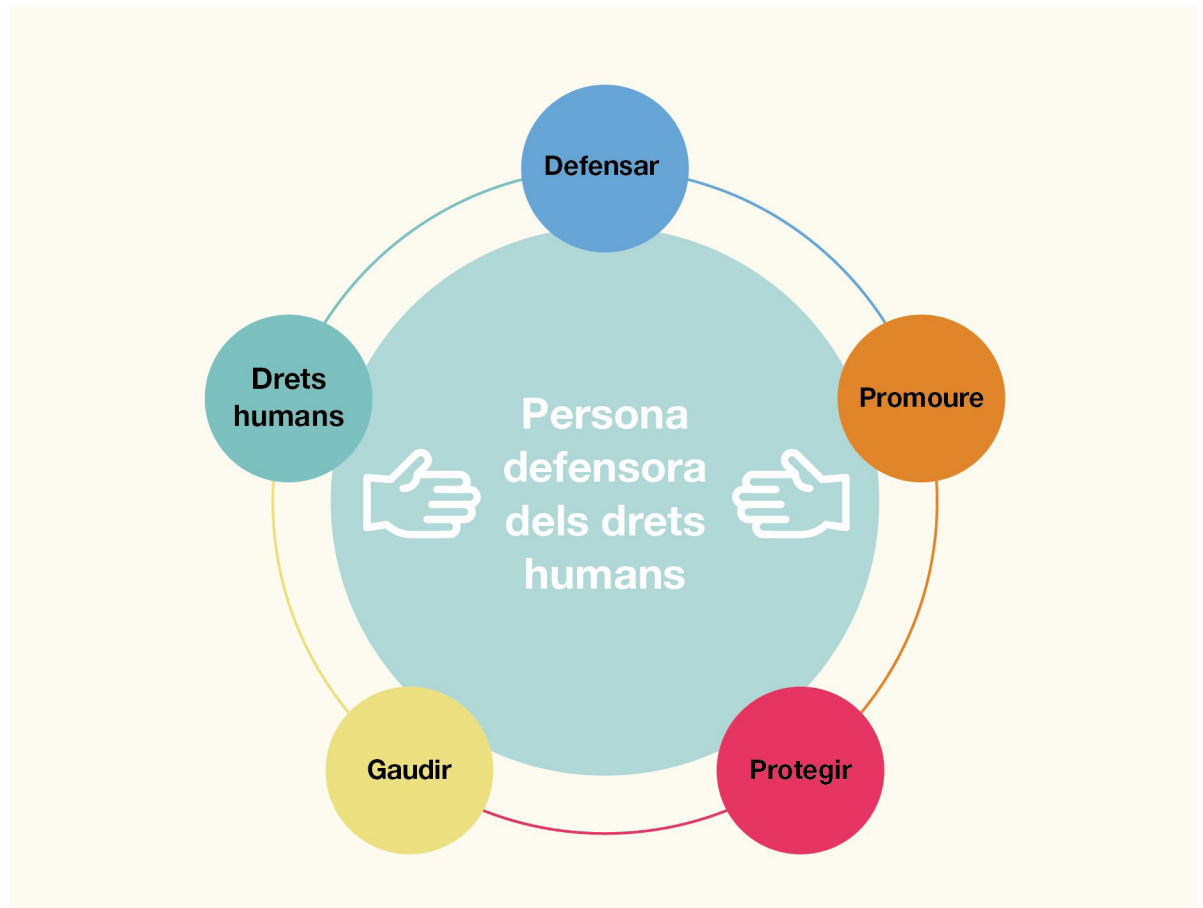
Mary Lawlor, relatora especial de les Nacions Unides sobre la situació de les persones defensores a Europa, reconeix la importància de les Directrius de la Unió Europea sobre les persones defensores dels drets humans perquè defineixen els passos fonamentals per permetre a les persones defensores treballar en entorns de pau i promoure els drets universals i les llibertats fonamentals, així com el dret a l'asil de les persones en moviment i el dret a la vida.

Les directrius aporten també intervencions per part de la UE en favor de les persones defensores dels drets humans en situació de risc, i suggereixen mitjans pràctics per donar suport i ajudar en moments crítics.

2.2

Tots els drets per a totes les persones

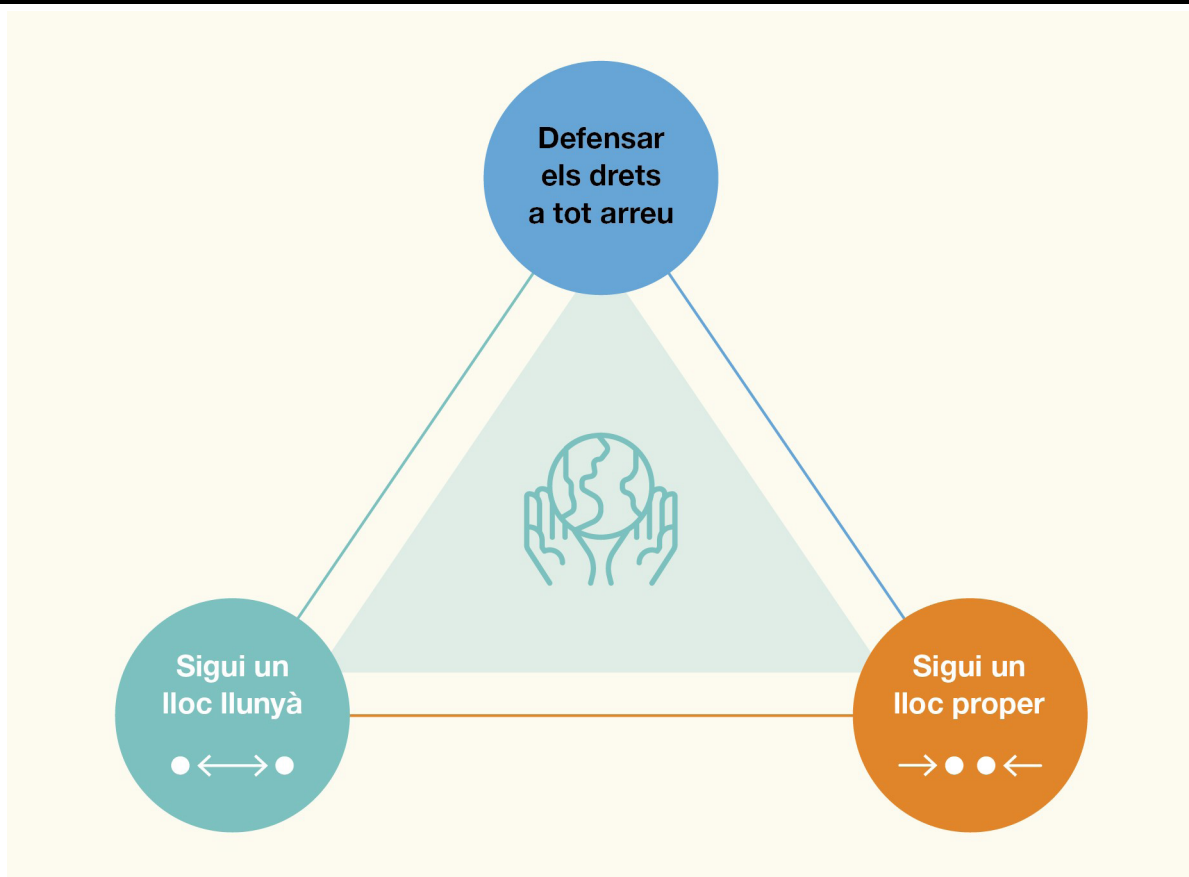
Les persones defensores aborden qualsevol problema de drets humans, que poden comprendre des de les execucions sumàries fins a la tortura, la detenció i la presó arbitràries, la mutilació genital de les dones, les discriminacions, les desigualtats, les qüestions laborals, les expulsions forçades, l'accés a l'atenció sanitària o les deixalles tòxiques i el seu impacte al medi ambient. Les persones defensores actuen a favor de drets humans tan diversos com el dret a la vida, l'alimentació i l'aigua, el millor nivell possible de salut, un habitatge adequat, un nom i una nacionalitat, l'educació, la llibertat de circulació i la no discriminació. Moltes vegades defensen els drets de les dones, les persones LGTBI, la infantesa, les persones amb discapacitat, les persones migrades, les poblacions indígenes i les persones refugiades i desplaçades.

2.3

Els drets són imprescindibles a tot arreu

Les persones defensores dels drets humans actuen a totes les parts del món: tant als Estats que estan dividits per conflictes armats interns com als que són estables; als no democràtics i on l'exercici de la democràcia està assentat fermament; als que estan en desenvolupament des del punt de vista econòmic i als classificats com a països desenvolupats. S'esforcen a promoure i protegir els drets humans en el context de diversos problemes, relacionats especialment amb la salut, el desenvolupament, la migració, les guerres i la transició política. En els països on no hi ha conflictes latents, acostuma a passar que dins de la societat encara hi ha estereotips, prejudicis i estigmes en relació amb grups de població els quals, pel fet de ser diferents (perquè són persones migrades, LGTBI, amb diversitat funcional, grans, joves o persones que es troben en precarietat econòmica) solen patir discriminació i desigualtats que fan que no es respectin els seus drets humans. Per tant, cal defensar els drets humans i el rol de les defensores esdevé imprescindible.

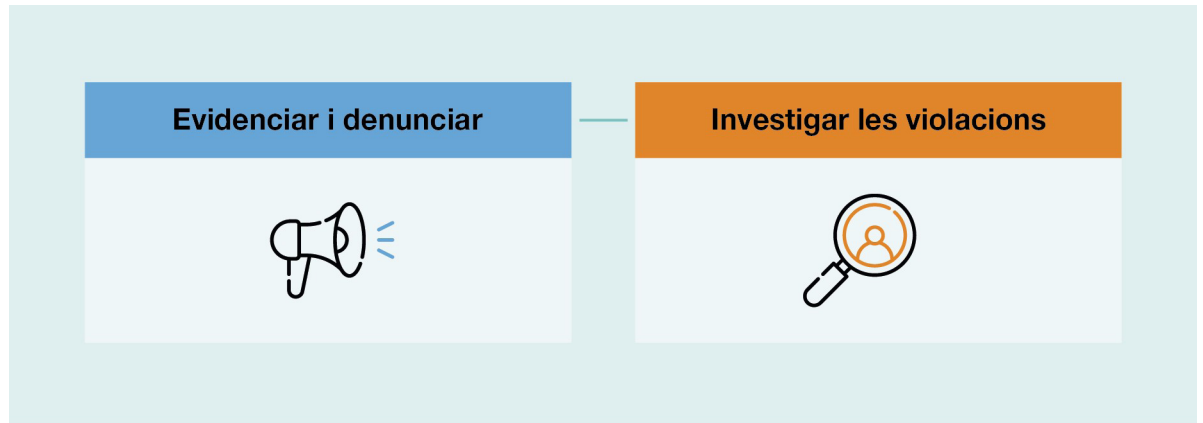
2.4 Poden incidir dins l'àmbit internacional, regional, nacional i local

La majoria de les persones defensores dels drets humans desenvolupen la seva activitat en l'àmbit nacional o local, en defensa del respecte d'aquests drets a les seves comunitats i països. En aquestes situacions, els seus homòlegs principals són les autoritats locals encarregades de garantir el respecte dels drets humans a una ciutat, un poble, una província o tot el país. No obstant això, algunes defensores actuen a escala internacional o regional. Per exemple, poden supervisar una situació regional o mundial en matèria de drets humans i remetre informació a mecanismes regionals o internacionals, inclosos els relators especials de la Comissió de Drets Humans i els òrgans creats en virtut de tractats de les Nacions Unides. La seva tasca és cada vegada més variada: es concedeix atenció prioritària a les qüestions dels drets humans en l'àmbit nacional i local, però mantenen contactes amb els mecanismes internacionals i regionals que els puguin ajudar a millorar la situació als seus països.

2.5 Fan visibles les violacions dels drets humans i les denuncien

Les persones defensores dels drets humans investiguen un o diversos casos de vulneració d'aquests drets, sobre els quals reuneixen informació i presenten informes. A més, poden organitzar accions de pressió perquè els seus informes arribin a la ciutadania en general i a les autoritats públiques, per tal que es tingui en compte la tasca de recerca i s'examinin aquestes violacions. El més freqüent és que, pel que fa a les autoritats, aquesta tasca es dugui a terme arran de la pressió i denúncia de les persones defensores i de les organitzacions de drets humans, que publiquen informes periòdics sobre les seves conclusions.

2.6 Suport a les persones afectades per les violacions dels drets humans

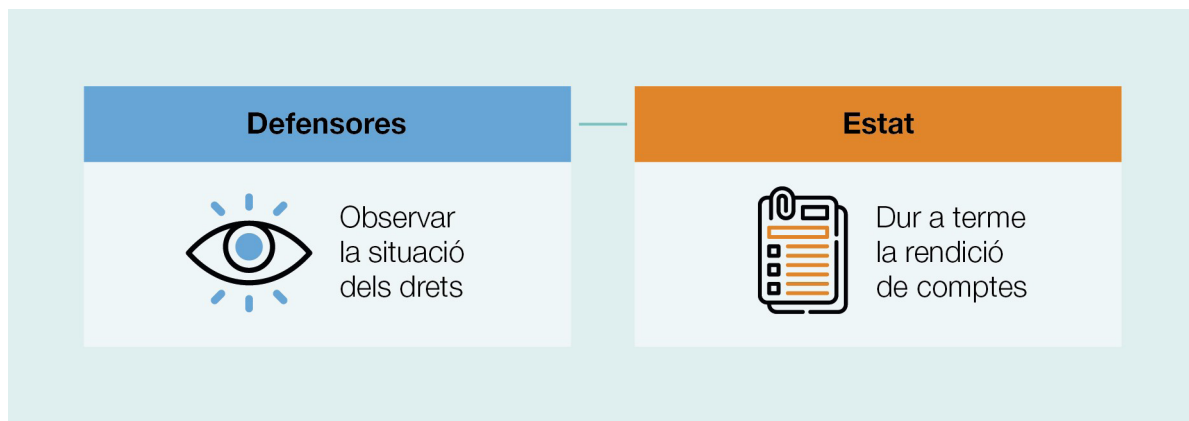
Un gran percentatge de les activitats de les persones defensores consisteix en mesures de suport a les víctimes de violacions de drets humans. El fet de fer recerca i fer públiques les violacions dels drets humans pot contribuir a posar-les fi, evitar que es repeteixin i ajudar les víctimes a portar els casos davant la justícia. Algunes de les defensores presten assistència jurídica i representen les víctimes en els processos. Altres ofereixen acompanyament, assessorament i suport a efectes de rehabilitació.

2.7

Accions per tal de garantir la rendició de comptes i la fi de la impunitat

Les tasques de moltes de les defensores tenen la finalitat d'aconseguir que es reti comptes de l'observança de les normes relatives als drets humans. Generalment, aquesta acció pot consistir a exercir pressió sobre les autoritats i promoure la intensificació dels esforços per part de l'Estat per complir les obligacions internacionals en matèria de drets humans que ha assumit i, concretament, a ratificar tractats internacionals. De vegades, la rendició de comptes pot suposar que les defensores denunciïn, sigui en l'àmbit d'accions públiques o d'un mitjà de comunicació.

2.8

Activistes i defensores

Moltes de les persones que defensen els drets humans i exerceixen accions per promoure la sensibilització i la denúncia, ho fan sense anomenar-se a si mateixes defensores dels drets humans. Assumeixen el seu rol com a activistes i fan la seva tasca de denúncia, de generar espais segurs per a persones que veuen vulnerats els seus drets humans, d'incidència davant les autoritats, d'acompanyament a persones afectades per violacions dels seus drets, etc. Però, si observem la seva feina i trajectòria vital, ens adonem que estan assumint diverses responsabilitats que evidencien que són defensores dels drets humans.

3 Dret a la pau

Títol	Defensores. Parlem sobre l'activisme i defensa dels drets per part de les persones joves.
Durada	4.49 minuts
Sinopsi	L'Emma és activista per la pau i coordinadora d'IPB Youth Network, la xarxa de joves associada a l'International Peace Bureau (IPB). A través de l'entrevista, ella ens comparteix les seves reflexions de què significa com a jove actuar en la defensa dels drets humans.
Enllaç al vídeo	https://www.youtube.com/watch?v=jzmcHWuHWwo

Presentació

La defensora que escoltarem a continuació és Emma Pritchard, activista per la pau, integrant de l'IPB (International Peace Bureau) Youth Network, una plataforma de col·laboració global per a joves amb una visió comuna de construir un clima de pau en aquest món. Arreu del món, els infants i joves pateixen de manera significativa la violència i la injustícia. L'IPB creu que la joventut té el poder de crear canvis. Per això, treballen en xarxa amb persones de tots els continents per construir un món sostenible, just i pacífic.

Activitat 1: Diàleg col·lectiu sobre el dret a la pau

Durada	Descripció/finalitat
20 minuts	<p>Després de veure el vídeo, es pregunta a l'alumnat: <i>Quina informació que va compartir l'Emma us ha semblat interessant en relació amb la pau i per què?</i></p> <p>Objectiu de l'activitat: Identificar punts d'interès individuals i trobar punts en comú sobre els quals es puguin compartir reflexions en relació amb la defensa de la pau. Per motivar el diàleg, es poden fer algunes preguntes més:</p> <p>En què consisteix la defensa de la pau? Creieu que defensar la pau és important al món i a la nostra ciutat? Per què?</p>

Activitat 2: Una mirada que sent i pensa el món des de la pau

Durada	Descripció/finalitat
20 minuts	<p>Es demana a l'alumnat que faci una redacció breu, d'un o dos paràgrafs, on expliqui quin missatge creu que comparteix l'Emma a través del seu compromís com jove defensora de la pau.</p> <p>Objectiu de l'activitat: Motivar la presa de consciència sobre el compromís de l'Emma, mitjançant la seva manera de sentir i pensar la seva trajectòria com a jove activista per la pau. Podeu fer les preguntes motivadores següents:</p> <ul style="list-style-type: none">• Per què creieu que l'Emma es va comprometre a defensar la pau?• Per què creieu que joves com l'Emma es comprometen a realitzar aquesta acció?• Penseu que treballar a favor de la pau és una tasca necessària? Per què?

Activitat 3: Identifica defensores semblants en la teva ciutat.

Durada	Descripció/finalitat
30 minuts	<p>L'activitat consisteix a cercar informació de defensores joves a la ciutat. Es demana a l'alumnat que visiti el lloc web de l'IPB: https://ipbyn.org</p> <p>Objectiu de l'activitat: Identificar quines són les accions que duu a terme i, a partir d'aquí, trobar algun grup o organització de joves que estigui fent accions semblants a la ciutat on viuen, sigui per la pau o altres drets. Després, es comparteixen els resultats amb la resta de companyes.</p>

Tancament: Conclusions sobre el dret a la pau

Durada	Descripció/finalitat
15 minuts	<p>Per a la reflexió de tancament, es pot utilitzar l'argumentari que es troba al capítol 1, "Que fan les persones defensores dels drets humans?", i la informació complementària d'aquesta fitxa temàtica.</p> <p>Es pot fer èmfasi en les qüestions següents:</p> <ul style="list-style-type: none">• El rol que desenvolupa una persona defensora, la seva tasca i el seu compromís amb la defensa i protecció dels drets humans.• La implicació de la joventut en la defensa dels drets humans.• La importància de ser conscients que tenim drets humans i que cal protegir-los, defensar-los i gaudir-ne en la nostra vida per a viure en un entorn de pau i sense violències.

Informació complementària per al professorat

Què és el dret a la pau?

El dret a la pau és el principi d'oposar-se a actes de violència, especialment oposar-se a la guerra, la qual constitueix la màxima negació dels drets humans, o bé el dret a atacar tota mena de fonts generadores de conflictes violents.

La pau és un valor, no només l'absència de conflictes violents. Conviure en pau consisteix a acceptar les diferències i tenir la capacitat d'escoltar, reconèixer, respectar i apreciar els altres, així com viure de manera pacífica i unida.

El 30 de gener se celebra el Dia Escolar de la No-Violència i la Pau, dedicat a commemorar als centres educatius una cultura de no-violència i pau. L'educació en i per a la tolerància, la solidaritat, la concòrdia, el respecte als drets humans, la no-violència i la pau són motius per recordar el 30 de gener. Aquest dia, els centres educatius adquireixen un compromís com a defensors de la pau i entesa entre persones de procedències i maneres de pensar diferents.

Aquest dia se celebra l'aniversari de la mort de Mahatma Gandhi (Índia, 1869-1948), líder pacifista que va defensar i va promoure la no-violència i la resistència pacífica davant de la injustícia i que va ser assassinat per defensar aquestes idees.

Una educació inspirada en una cultura de no-violència i pau permet a l'alumnat adquirir coneixements, actituds i competències que en reforcin el desenvolupament per assumir la ciutadania global, crítica i compromesa amb els seus drets i els de totes les persones.

4 Bibliografia

Dia Internacional de la Pau. Nacions Unides:

<https://www.un.org/es/observances/international-day-peace>

Declaració sobre el dret dels pobles a la pau:

<https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/declaration-right-peoples-peace>

